

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ช่วงวัยที่มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงมาก คือวัยเด็กเข้าสู่วัยรุ่น วัยรุ่นเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ (เยาวชน) วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ช่วง 12-17 ปี เป็นช่วงที่เด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น และเริ่มพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเองว่าตนคือใคร ถ้าเด็กค้นหาตนเองได้ จะแสดงบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสม แต่ถ้าตรงกันข้ามเด็กค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองไม่พบจะเกิดความสับสนและแสดงบทบาทที่ไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับตนเอง เป็นขั้นพัฒนาการทางสังคมของ Erik Erikson (1902-1994) ความเป็นเอกลักษณ์กับความสับสนในบทบาท (Identity VS. Role Confusion) เป็นวัยที่มีความเสี่ยงในการดำเนินชีวิต การจัดการปัญหาอารมณ์ การวางตัวกับเพื่อนต่างเพศ การปรับตัว การเรียน การจัดการปัญหา เป็นต้น (อัมพร เบญจพลพิทักษ์, 2547) เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง เกิดจากปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ พื้นฐานทางอารมณ์ที่มีความก้าวร้าว อารมณ์เสื่อง่าย สมาธิสั้น ขาดการยับยั้งชั่งใจ การเลี้ยงดูที่ตามใจมากเกินไป ขาดกฎเกณฑ์ หรือถูกทอดทิ้ง สมาชิกในครอบครัวใช้ความก้าวร้าวรุนแรง ปัญหาครอบครัว รวมทั้งระบบในโรงเรียน และกลุ่มเพื่อนที่มีความรู้สึกผูกพันกัน จะเห็นได้ว่า มีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เด็กและเยาวชนเสี่ยงต่อการดำเนินชีวิตที่ไม่เหมาะสม จนเกิดปัญหาในช่วงวัยตามมา หากมีการส่งเสริมทักษะต่อการเผชิญปัญหาให้แก่เด็กและเยาวชน เขาก็จะก้าวผ่านช่วงประสบการณ์ในวัยนี้ไปได้ด้วยดี

สภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลง พบปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนไทยมากมาย ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมเสี่ยงจากการดื่มเบียร์ สุรา โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2557) พบว่าผู้ดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15-24 ปี ในปี 2556 เพิ่มจากปี 2544 ถึงร้อยละ 10.9 และผลจากการดื่มแอลกอฮอล์จะทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น อุบัติเหตุ อาชญากรรม เพศสัมพันธ์ ทั้งยังพบพฤติกรรมเสี่ยงจากการใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม การใช้อินเทอร์เน็ต เกิดการพนันฟุตบอลผ่านสื่อออนไลน์ ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงการพนันได้ง่าย และเมื่อเปรียบเทียบสถิติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนทั่วประเทศระหว่างปี 2553-2557 (ภาคผนวก ฉ) พบว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมีอายุ 10-15 ปี มีจำนวนมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด พบว่า ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกระทำความผิดมากที่สุดในทุกปี จะเห็นได้ว่าเด็กและเยาวชนที่กำลังศึกษาในระบบเข้ามามีส่วนกับการก่อคดีอาชญากรรม หากเปรียบเทียบจำนวนคดีที่เป็นการกระทำความผิดซ้ำ พบว่า เด็กและเยาวชนมีการกระทำความผิดซ้ำเพิ่มจำนวนมากขึ้น และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

ส่วนใหญ่ใช้ชีวิตแบบแยกกันอยู่ ขาดความรุนแรงของเด็กและเยาวชนพบเห็นได้เป็นระยะๆ ซึ่งปัญหาความรุนแรง จะส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นในหลายๆ ด้าน ได้แก่ ผลกระทบระยะสั้น ทำให้ขาดความพร้อมในการเรียนหนังสือ การเรียนตกต่ำ เรียนไม่ทันเพื่อน มีความเสี่ยงต่อการหยุดเรียนกลางคัน ต่อต้านสังคม มีความก้าวร้าวและวิตกกังวล ได้รับการปฏิเสธจากการเข้ากลุ่มเพื่อน ทำให้ต้องเข้ากลุ่มกับเพื่อนที่มีปัญหา ไม่สามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมความรุนแรงได้ ผลกระทบระยะยาว ส่งผลต่อการทำผิดกฎหมาย เสียประวัติ มีคดีติดตัว มีปัญหาเรื่องความประพฤติผิดระเบียบวินัย ถูกพักการเรียนหรือถูกไล่ออก เกิดความเครียดซึมเศร้ารุนแรง เสพสารเสพติดและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่น (อุษา ภัทติศิริ, ม.ป.ป.) เมื่อสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนด้านพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่เหมาะสม จะมีวิธีการใดจัดการแก้ไขพฤติกรรมได้บ้าง

วัยรุ่นขาดความอดทนอดกลั้น ค่อนข้างกับการจัดการปัญหาโดยใช้ความรุนแรง กลายเป็นการบ่มความรุนแรงสะสมในจิตใจของวัยรุ่นเหล่านี้ อนาคตของชาติจะเป็นอย่างไร หากเยาวชนของชาติ ซึ่งเป็นกำลังพลเมือง ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ทำให้ไม่พร้อมสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่ดีของประเทศชาติ มีคำแนะนำมากมายถึงวิธีการรับมือกับพฤติกรรมไม่เหมาะสมของวัยรุ่น ซึ่งมักเป็นการให้ความรู้กับบุคคลใกล้ชิดครอบครัวของกลุ่มวัยรุ่นที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด เช่น คอยสังเกตถึงสาเหตุที่ทำให้กลุ่มวัยรุ่นใกล้ชิดตัวมีพฤติกรรมรุนแรงบ่อยครั้ง เพราะข้อมูลเหล่านี้จำเป็นในการป้องกันไม่ให้ความรุนแรงบานปลาย หาทางออกและสอนให้รู้จักแก้ปัญหาอย่างถูกวิธี การหาเวลาให้วัยรุ่นเหล่านี้ได้สงบจิตใจ การสัมผัสอย่างอ่อนโยน อธิบายถึงผลของการใช้ความรุนแรงและการเป็นต้นแบบที่ดีของผู้ปกครอง (ผู้จัดการออนไลน์, 2554) นอกจากคำแนะนำที่เป็นข้อมูลให้ผู้ปกครอง วัยรุ่นเองต้องเสริมทักษะภูมิคุ้มกันภายในจิตใจด้วยเช่นกัน จึงเป็นวิธีการที่ต่างฝ่ายต่างปรับให้มีความสมดุลกัน หากผู้ปกครองมีข้อมูลอย่างเดียว แต่ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุตรหลาน ผู้ปกครองจะเกิดความระอาต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น ในทางกลับกันหากวัยรุ่นปรับเปลี่ยนตนเอง แต่ไม่ได้รับการสนับสนุนกำลังใจจากครอบครัวข้างจะทำให้วัยรุ่นขาดแรงจูงใจจะเปลี่ยนตนเอง ดังนั้นทักษะในการดำเนินชีวิตจึงมีความสำคัญต่อวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่

ความเข้มแข็งทางใจ (Resilience) เป็นอีกทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ความเข้มแข็งทางใจมีคำจำกัดความมากมาย ทั้งความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ความยืดหยุ่นทนทานต่างมีความหมายที่สอดคล้องกัน โดยจะกล่าวถึงความสามารถของบุคคลในการเผชิญปัญหา ซึ่งแต่ละคนมีปัจจัยส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งทางใจแตกต่างกัน มีทั้งปัจจัยภายใน อันประกอบด้วย ทักษะทัศนคติต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การได้รับการสนับสนุนจากสังคม การศึกษา เป็นต้น ความเข้มแข็งทางใจ มีองค์ประกอบ 4 ด้านที่ต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และต้องฝึกฝนเรียนรู้ ได้แก่ ความรู้สึกดีกับตนเอง การจัดการชีวิตได้ การมีสายสัมพันธ์ที่อบอุ่น และมีจุดหมายในชีวิต มีงานวิจัยที่สนับสนุนว่า ความเข้มแข็งทางใจ สามารถพัฒนาได้ โดยต้อง

จัดการกับปัจจัยภายในและภายนอกให้มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาความสามารถของบุคคล ในการเผชิญปัญหา และการพัฒนาทักษะนี้ในกลุ่มวัยรุ่น จะเป็นเกราะป้องกันให้เยาวชนในการดำเนินชีวิต จนสามารถพัฒนาตนเองเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป (ประเวศ ตันติพิวัฒนกุล, 2552) มีการศึกษาความสำคัญของความเข้มแข็งทางใจเพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพจิต และสามารถส่งเสริมได้กับกลุ่มบุคคลที่มีคุณลักษณะแตกต่างกันได้ เช่น การอบรมหรือการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางใจเพื่อป้องกันการฆ่าตัวตาย (นิกร เปลี่ยววิญญา, 2550 และกรรณิการ์ ผ่องโต, 2555) ความเข้มแข็งทางใจของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ (กณิกาพร บุญชู, 2555) การส่งเสริมความเข้มแข็งทางใจในกลุ่มเด็กด้อยโอกาสด้วยการให้การปรึกษา (ฐิชาธิ์ม พยอมยงค์และธีรวรรณ ธีระพงษ์, 2555) กระบวนการส่งเสริมความยืดหยุ่นทนทานของเด็กนักเรียนในชุมชนแออัดในเขตเมือง (สมโภช รติโอฬาร, 2555) ความสำคัญของความเข้มแข็งทางใจ เป็นความสามารถในการฟื้นคืนต่อความท้าทายในชีวิต และทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางความคิด มีวิธีดำเนินชีวิตบนความยากลำบากได้ ความเข้มแข็งทางใจยังสามารถช่วยให้บุคคลเผชิญสถานการณ์อื่นในชีวิตได้ เช่น การเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ การปรับตัวของนักศึกษาในการฝึกงาน การพัฒนาความเข้มแข็งทางใจในกลุ่มนักกีฬา เป็นต้น Bartol (2008) กล่าวในบทความ Resilience and Antisocial Behavior ถึงปัจจัยป้องกัน ซึ่งเป็นคุณสมบัติในการป้องกันปัจจัยเสี่ยง และความยืดหยุ่นทนทาน เป็นความสามารถข้อหนึ่งในตัวบุคคล ในการเป็นปัจจัยป้องกันให้บุคคลลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ได้ ทั้งนี้ในการพัฒนาความยืดหยุ่น ต้องมีปัจจัยด้านต่างๆ ได้แก่ อิทธิพลของครอบครัว อิทธิพลของเพื่อน (Peer Influences) อิทธิพลของเครือข่ายทางสังคม (Social Support) ทักษะการเรียนรู้ (Cognitive Skills) พัฒนาการด้านภาษา (Language Development) ระบบการจัดการ (Executive Functions) ทักษะการควบคุมตนเอง (Self-regulation Skills) อารมณ์เชิงบวก (Positive Emotions) ปัจจัยการสร้างแรงจูงใจ (Motivational Factors) เด็กที่มีความเข้มแข็งทางใจสูง แม้อันตรายอาจพบความวิตกกังวลภายใต้สถานการณ์ที่เครียดหรือกดดัน จะสามารถรับมือและปรับตัวให้เข้ากับเงื่อนไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มีงานวิจัยด้านสาธารณสุขที่กล่าวถึงอิทธิพลของครอบครัวที่ส่งผลต่อผู้ป่วยที่ได้รับการดูแลจากครอบครัวนั้นๆ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนของครอบครัวและการกำกับตนเองและการเลิกยาของผู้ป่วยยาเสพติด พบว่า การสนับสนุนของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการกำกับตนเองเพื่อจะเลิกยาเสพติดในผู้ป่วย (อนุพงศ์ จันทรจุฬา และคณะ, 2555: บทคัดย่อ) นอกจากนี้มีงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยของครอบครัว ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเยาวชน ดังการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี ซึ่งกลุ่มประชากรเป็นเด็กอายุตั้งแต่ 10 ปี จนถึงเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปีบริบูรณ์ โดยให้ข้อเสนอแนะว่า สัมพันธภาพกับครอบครัวร่วมกับการเห็นคุณค่าในตนเองและอิทธิพลจาก

เพื่อน มีความสัมพันธ์กับทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี จึงควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธ์ภายในครอบครัว เพื่อรองรับเด็กและเยาวชนเมื่อกลับคืนสู่ครอบครัวของตนเอง (พรพรรณ มากบุญ, 2555) จะเห็นได้ว่า อิทธิพลของครอบครัว สามารถนำไปศึกษาได้ในหลายกลุ่มเป้าหมาย เพราะครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน ครอบครัวจึงเป็นหน่วยย่อยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยชรา กองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว จัดทำหลักสูตร คู่มือค่ายครอบครัว กล่าวถึง การที่จะทำให้สมาชิกในครอบครัวเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างรักษาและดูแลสัมพันธ์ภาพได้นั้น สมาชิกทุกคนต้องเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกภายในครอบครัว การแบ่งงานกันทำ การสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว การสื่อสารที่สร้างสรรค์และการพัฒนาทักษะทางการสื่อสาร ตลอดจนการใช้เวลาร่วมกันของสมาชิกภายในครอบครัว การทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน จะเห็นว่าอิทธิพลจากครอบครัวมีปัจจัยหลายด้าน ที่ส่งผลให้ครอบครัวเกิดความผาสุก การเริ่มต้นความผาสุกในครอบครัว จะทำให้สมาชิกในครอบครัวได้รับผลลัพธ์ที่ดีตามมา เช่นในทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ Sigmund Freud (1856-1939) กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กในช่วง 5 ขวบปีแรก ว่าการเลี้ยงดูของบิดามารดาจะส่งผลต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ ถ้าการเลี้ยงดูนั้นตอบสนองความพึงพอใจทั้งทางร่างกายและจิตใจของเด็ก เด็กจะมีพัฒนาการบุคลิกภาพที่เหมาะสม ในทางกลับกันหากการเลี้ยงดูนั้นไม่ตอบสนองความพึงพอใจของเด็ก เด็กจะมีพัฒนาการบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม ในช่วงวัยรุ่นและผู้ใหญ่ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Albert Bandura (1971) ได้ให้ความสำคัญกับตัวแบบที่เป็นบุคคล เด็กจะเลียนแบบบิดามารดาเพราะเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด หากบิดามารดามีพฤติกรรมที่เหมาะสม เด็กจะมีพฤติกรรมเหมาะสมเช่นกัน หากบิดามารดามีพฤติกรรมไม่เหมาะสมเด็กสามารถทำตามเป็นเยี่ยงอย่างได้ เหล่านี้มาจากอิทธิพลของครอบครัวด้านบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในครอบครัว

วิธีการที่ดีสำหรับเด็กและเยาวชนกับผู้ปกครอง ต่างต้องปรับบทบาทของตนเองให้เหมาะสม ผู้ปกครองเองต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ความเป็นไปของสังคม เพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงของบุตรหลานที่อยู่ในความปกครอง นอกจากนี้การให้ความสำคัญกับสัมพันธ์ภาพในครอบครัว เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สมาชิกรับรู้สถานการณ์ภายในครอบครัว เมื่อสมาชิกคนใดคนหนึ่ง ในครอบครัวเผชิญภาวะความเปลี่ยนแปลง สมาชิกในครอบครัวสามารถช่วยเหลือสมาชิกคนนั้นได้ทันที การสร้างสัมพันธ์ภาพต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสาร เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบประชาธิปไตย และมีการสื่อสารทางบวก จะมีความสัมพันธ์กับการมีวินัยของเด็กไทย จะเห็นได้ว่า อิทธิพลด้านการสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในครอบครัวจะมากับคู่กันกับการใช้เวลาาร่วมกันของสมาชิกภายในครอบครัว เพราะการสื่อสารจะเกิดขึ้นได้จากสมาชิกในครอบครัวต้องมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งทางตรงและทางอ้อม ถ้าใช้เวลาในกิจกรรมร่วมกันนาน

เท่าใด การสื่อสารจะเกิดขึ้นได้ และส่งผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวตามมา (พิรุณรัตน์ ตัญญูจิตนันท์, 2552: บทคัดย่อ) นอกจากการสื่อสาร ยังมีปัจจัยด้านอื่นที่เป็นตัวสนับสนุนให้เกิดการสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว เช่น ฐานะเศรษฐกิจในครอบครัว หากรายได้ในครอบครัวไม่พอ บิดามารดามุ่งหารรายได้จนทำให้ละเลยการสร้างสัมพันธภาพบุตรหลาน จนเกิดความไม่สมดุลกันระหว่างบทบาทในด้านการทำงานและการทำหน้าที่ในครอบครัว กล่าวคือ บทบาทที่ทำงานได้รับความกดดันจากงาน ส่วนบทบาทในครอบครัว เป็นที่คาดหวัง ต้องการให้มีเวลาดูแลบุตร เป็นบิดามารดาที่อบอุ่น เมื่อบทบาทที่ทำงานและในครอบครัวไม่สมดุลกัน ย่อมเกิดความตึงเครียดในครอบครัว (นภาพรณ์ อุทัยจรัสศรี, 2554) ดังนั้นสัมพันธภาพในครอบครัวสามารถดูจากพฤติกรรม 4 ด้าน คือ การใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว การพูดคุยปรึกษาหารือตัดสินใจในเรื่องสำคัญของสมาชิก การแสดงออกซึ่งความรักความเอื้ออาทรกันของสมาชิก และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมของสมาชิกในครอบครัว (จิราพร ชมพิกุล และคณะ, 2552)

การดำเนินชีวิตในครอบครัวย่อมสอดคล้องกับบริบทของสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และการดำเนินชีวิตในแต่ละพื้นที่ มีความแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม หรือค่านิยมที่สืบทอดต่อกันมา ในบริบทของจังหวัดปัตตานี ประชากรจำนวน 661,218 คน นับถือศาสนาอิสลาม 576,910 คน คิดเป็นร้อยละ 87.25 รองลงมานับถือศาสนาพุทธ 84,107 คน คิดเป็นร้อยละ 12.72 และนับถือศาสนาคริสต์และอื่นๆ อีก 201 คน คิดเป็นร้อยละ 0.03 (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดปัตตานี, 2556) สภาพสังคมของจังหวัดปัตตานี เป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม โดยประชาชนส่วนใหญ่ครองตนตามวิถีอิสลามอย่างเคร่งครัด การเรียนรู้ด้านศาสนาจึงมีความสำคัญและเป็นความต้องการ เพื่อคงไว้ซึ่งหลักคำสอนที่ถูกต้อง ในขณะเดียวกัน ผู้นำศาสนาต้องได้รับการส่งเสริม เพื่อการเรียนรู้หลักธรรมคำสอนที่มีคุณภาพ และเพื่อส่งเสริมความเข้าใจ เรียนรู้และยอมรับความแตกต่างอย่างเท่าเทียมกัน เมื่อบริบททางสังคมของจังหวัดปัตตานี เป็นดังที่กล่าว การศึกษาเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวในบริบทของจังหวัดปัตตานี จะทำให้ได้เข้าใจถึงจุดยืนที่เข้มแข็งของครอบครัวในพื้นที่ เพื่อดูแลและขัดเกลาบุตรหลานให้เป็นคนดี เมื่อครอบครัวเข้มแข็ง การพัฒนาความเข้มแข็งทางใจของเด็กและเยาวชนจะตามมา ถ้าครอบครัวมีความผาสุก จะขยายผลสู่ชุมชนได้ มีการขับเคลื่อนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ให้ความสำคัญในการพัฒนากลุ่มเด็กและเยาวชน รวมถึงบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ เพื่อนบ้าน แต่งานศึกษาเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในเรื่องสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ การศึกษารุ่นนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะเป็นแนวทางให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่พิเศษ ให้มีทักษะสร้างความเข้มแข็งทางใจให้ตนเองได้ต่อไป

ผู้วิจัยปฏิบัติงานในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี เป็นเวลา 11 ปี สังเกตพบว่าลักษณะครอบครัวของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ นอกจากนี้

ประกอบด้วยบิดามารดาแล้ว ยังประกอบด้วยญาติพี่น้อง เพราะความเชื่อทางศาสนาของประชากรในพื้นที่ ให้ความสำคัญต่อการกำเนิดบุตรและระบบช่วยเหลือเกื้อกูลในเครือญาติ โดยมีความเชื่อว่าสตรีจะต้องสมรสมีบุตรตามความเชื่อทางศาสนา จำนวนบุตรที่คิดว่าเหมาะสมกับครอบครัวมุสลิมคือ 3-4 คน การมีบุตรเร็วและการมีครอบครัวขนาดใหญ่ จึงพบมากในจังหวัดปัตตานี (อัลญานัม สมุห์เสนีโต และคณะ, 2555) ลักษณะครอบครัวของประชากรในพื้นที่จึงเป็นครอบครัวขยาย ซึ่งมีข้อดีคือมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความเคารพผู้สูงวัยกว่า มีผู้ใหญ่ทำหน้าที่แทนบิดามารดาช่วยขัดเกลาอบรมบุตรหลาน และมีความผูกพันกัน แต่สถานการณ์ในครอบครัวของจังหวัดปัตตานีเกิดการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการดูแลเด็กและเยาวชน เป็นต้นว่าเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดส่งผลให้สถิติเด็กกำพร้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2555 เพิ่มจำนวน 2,073 คน ในจำนวนนี้อยู่ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จำนวน 776 คน สถิติจากสถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ (2556) และจากรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยปี พ.ศ. 2555 พบว่า จังหวัดปัตตานีมีปัญหาความยากจนเรื้อรังในช่วงปี พ.ศ. 2543-2555 ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการศึกษาต่ำ โดยประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 60 มีการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาและไม่เคยเรียนหนังสือ ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะความรู้ในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ จึงทำให้สถาบันครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ เด็กและเยาวชนต้องอยู่ในความดูแลของญาติแทนบิดามารดา เด็กและเยาวชนบางคนต้องประกอบอาชีพก่อนวัยอันควร หรือผู้ปกครองเองไม่มีทักษะในการดูแลบุตรหลานในช่วงวัยรุ่น ทำให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี ต้องรองรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำ เพราะเด็กและเยาวชนไม่มีวิธีการจัดการตนเองเมื่อกลับไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดิม ทั้งครอบครัวและชุมชนไม่พร้อมจะรองรับเด็กและเยาวชนหลังพ้นกระบวนการยุติธรรม

เด็กและเยาวชนในจังหวัดปัตตานี ต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคมมากมาย ไม่ว่าจะเป็นฐานะเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา วิถีชีวิต หรือความขัดแย้งที่ก่อให้เกิดความรุนแรง ย่อมทำให้คุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ลดลง ส่งผลกระทบทั้งสุขภาพทางกายและจิตใจ ครอบครัวจึงมีความสำคัญกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยดูแลสุขภาพกายและต้องสร้างความเข้มแข็งทางใจ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมี ภูมิคุ้มกันที่จะเผชิญสถานการณ์ทางสังคมต่างๆ ได้ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด นอกจากต้องเผชิญสถานการณ์ทางสังคมในชีวิตประจำวัน ยังต้องเผชิญกับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรม ถูกเปลี่ยนบทบาทให้เป็นผู้ต้องสงสัย ถูกตีตราจากสังคม จุดเปลี่ยนนี้กีดกร่อนเกราะป้องกันทางจิตใจและบั่นทอนกำลังใจที่จะทำความดี ความเข้มแข็งทางจิตใจเป็นทักษะหนึ่งของมนุษย์ที่ใช้ในการจัดการตนเองอย่างเหมาะสมเมื่อเผชิญกับปัญหา เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชน แม้จะสร้างได้ด้วยตนเอง แต่ด้วยวัยวุฒิของเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองยังต้องเป็นกำลังเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ฝึกฝนและพัฒนาต่อเนื่อง

ให้เป็นทักษะประจำตัวจนถึงวัยผู้ใหญ่ เป็นเหตุหนึ่งให้มีการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางใจแก่เด็กและเยาวชนด้วยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ภาคราชการ สถานศึกษา และ คุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี โดยการเพิ่มกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเน้นการเรียนรู้ในกลุ่มที่ร่วมกิจกรรม ข้อมูลที่ได้ยังเป็นการต่อยอดให้พัฒนากิจกรรมครอบครัวให้เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ และเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในรุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งทางใจของเด็กและเยาวชน ระหว่างก่อนและหลังการร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยใช้การมีส่วนร่วมของครอบครัว
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งทางใจของเด็กและเยาวชน ระหว่างกลุ่มที่ร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยใช้การมีส่วนร่วมของครอบครัวและกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมในสถานศึกษาและ คุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งทางใจของเด็กและเยาวชน ระหว่างหลังร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยใช้การมีส่วนร่วมของครอบครัว กับระยะติดตาม 1 เดือน

สมมติฐาน

1. เด็กและเยาวชนที่ร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยใช้การมีส่วนร่วมของครอบครัว จะมีระดับความเข้มแข็งทางใจหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง
2. เด็กและเยาวชนที่ร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยใช้การมีส่วนร่วมของครอบครัว จะมีระดับความเข้มแข็งทางใจ สูงกว่าเด็กและเยาวชนที่ได้รับกิจกรรมในสถานศึกษาและ คุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี
3. เด็กและเยาวชนที่ร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยใช้การมีส่วนร่วมของครอบครัว จะมีระดับความเข้มแข็งทางใจในระยะติดตามผลไม่แตกต่างจากหลังการทดลอง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** จากการศึกษาแบบการอบรมเลี้ยงดูของ Diana Baumrind (1991) และต้นทุนชีวิตที่ช่วยพัฒนาความเข้มแข็งทางใจ ของสุริยเดว ทรีปาตี (2554) ทั้งกระบวนการที่เกิดขึ้นในกลุ่มและทำให้กลุ่มมีประสิทธิภาพของ Gary (1996) ส่งผลให้ขอบเขต

ด้านเนื้อหาเป็นการศึกษากิจกรรมกลุ่มสำหรับเด็กและเยาวชนกับครอบครัว กรณีศึกษาสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ส่วน คือ

1.1 ส่วนที่ 1 กิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เป็นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ให้รู้จักบทบาทหน้าที่ และการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคล

1.2 ส่วนที่ 2 กิจกรรมสำหรับผู้ปกครอง เป็นกิจกรรมระดมความคิด การจัดการปัญหา วิธีการดูแลบุตรหลาน และการเป็นแบบอย่างที่ดี

1.3 ส่วนที่ 3 กิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนพร้อมผู้ปกครอง เป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ การระดมความคิดและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีและถูกส่งมาที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี จำนวน 82 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2561)

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีและถูกส่งมาที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง (วรรณิ์ แกมเกตุ, 2555) ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive selection) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มทดลอง เป็นเด็กและเยาวชนที่ได้รับการประกันตัว ครอบครัวละ 2 คน (ประกอบด้วยเด็กและเยาวชน 1 คน ผู้ปกครอง 1 คน) รวมเยาวชน 8 คน
2. กลุ่มควบคุม เป็นเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัว รวมเยาวชน 15 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มโดยใช้การมีส่วนร่วมของครอบครัว

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเข้มแข็งทางใจ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษจากแบบสอบถามด้วยตนเองของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีและถูกส่งมาที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี ในเดือนมกราคม – พฤษภาคม พ.ศ. 2561

2. การวิจัยครั้งนี้ถือว่า การเข้าใจภาษา ระดับการศึกษาของเด็กและเยาวชน มีผลต่อการตอบแบบสอบถามด้วยตนเองของเด็กและเยาวชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจกรรมกลุ่มโดยใช้การมีส่วนร่วมของครอบครัว หมายถึง กิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกับครอบครัวโดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ส่วน คือ

1.1 ส่วนที่ 1 กิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เป็นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ให้อัฒักบพบาทหน้าที และการสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคล

1.2 ส่วนที่ 2 กิจกรรมสำหรับครอบครัว เป็นทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาความเข้มแข็งทางใจให้แก่เด็กและเยาวชน แบ่งได้เป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.2.1 การสร้างความสัมพันธ์และความเอื้ออาทรในครอบครัว (Building Caring Relationships) จะทำให้เด็กและเยาวชนมีความรู้สึกปลอดภัย และเรียนรู้ที่จะแบ่งปันความรู้สึกที่ดีให้บุคคลอื่นได้

1.2.2 การเป็นแบบอย่างที่ดี (Being a Positive Role Model) วิธีการจัดการสถานการณ์ในครอบครัว การแสดงออกของพฤติกรรมต่อเหตุการณ์ต่างๆ ของผู้ปกครองจะเป็นแบบอย่างให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้และปฏิบัติตาม เมื่อเผชิญเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกัน

1.2.3 การรวบรวมแหล่งสนับสนุนจากชุมชน (Gathering Community Resources) คือการหาแหล่งสนับสนุนช่วยเหลือในสถานการณ์ที่ยาก ซึ่งอาจเป็นการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร ความรู้ หรือสิ่งของ มีทั้งการขอสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน หรือกลุ่มตามวัฒนธรรม

1.3 ส่วนที่ 3 กิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกับครอบครัวเป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ร่วมกัน การระดมความคิดและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

เด็ก หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบปีและยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ ที่ถูกดำเนินคดีและถูกส่งมาที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี

เยาวชน หมายถึง บุคคลอายุตั้งแต่สิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงยี่สิบปีบริบูรณ์ ที่ถูกดำเนินคดีและถูกส่งมาที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี

ควบคุมตัว หมายถึง เด็กและเยาวชนที่มีคำสั่งจากศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดปัตตานี ให้ถูกควบคุมตัวที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี

ประกันตัว หมายถึง เด็กและเยาวชนที่มีคำสั่งจากศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดปัตตานี ปล่อยให้ตัวชั่วคราวในระหว่างสอบสวนหรือในระหว่างพิจารณา

การมีส่วนร่วมของครอบครัว หมายถึง การที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีและถูกส่งมาที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี ได้เข้า

ร่วมกิจกรรมตามกำหนดการ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการทำกิจกรรมตั้งแต่เริ่มกระบวนการ จนกระทั่งจบกระบวนการทำกิจกรรม

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี หมายถึง หน่วยงาน ภาครัฐในสังกัดกระทรวงยุติธรรม จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธี พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 โดยมีที่ตั้งในจังหวัดปัตตานี และมีสถานแรกรับสำหรับ ควบคุมตัวเด็กและเยาวชนตามคำสั่งศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดปัตตานี

นิยามปฏิบัติการ

ความเข้มแข็งทางใจ หมายถึง ความสามารถของเด็กและเยาวชนในการจัดการกับ ปัญหาและวิกฤตของชีวิต สามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพปกติได้ในเวลาอันรวดเร็วด้วยวิธีการที่เหมาะสม และเกิดการเรียนรู้จากการเผชิญหน้ากับปัญหาและวิกฤตนั้นๆ วัดได้โดยใช้แบบประเมินความเข้มแข็ง ทางใจในเด็ก Resilience Scale for Thai children (RS-48, 13-18 years) พัฒนาและให้กรอบแนวคิด โดยสุภาวดี นวลมณี นักจิตวิทยาคลินิก กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข วัดจากปัจจัยภายใน (Internal Factor) 4 ด้านคือ

1. ด้านความสามารถในการดูแลและควบคุมตนเอง (Autonomy) ประกอบด้วย คุณลักษณะดังนี้

1.1 Self-discipline ความมีวินัยในตนเอง เป็นการควบคุมตนเองจาก ภายใน ไม่ให้สั่นคลอนไปตามแรงกระตุ้นเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ถูกต้องในระยะยาว และความมีมานะ อดทน สามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตนในทิศทางที่ถูกต้อง มีจริยธรรม มีคุณธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

1.2 Self-efficacy การรับรู้ความสามารถ เป็นคุณลักษณะเชิงบวกที่บุคคล เห็นคุณค่าในตนเอง และรู้สึกเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองภายใต้พื้นฐานความคิดความเชื่อเกี่ยวกับ ตนเองว่าสามารถที่จะกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ในระดับหนึ่ง และสิ่งนี้ได้ส่งผลต่อความคิด ความรู้สึก แรงจูงใจ และความสามารถที่จะประสบความสำเร็จ หรือพัฒนาตนเอง

1.3 Self-awareness การตระหนักรู้และเข้าใจตนเอง ความสามารถในการ สังเกต รับรู้สภาวะภายในตนเอง เริ่มตั้งแต่การที่บุคคลสามารถสังเกตอารมณ์ ความรู้สึก และผลที่ ตามมาของอารมณ์ พร้อมประเมินศักยภาพตนเองในด้านต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง รับรู้ ความเข้มแข็งภายในตัวเอง สามารถดำรงความสัมพันธ์ระหว่างแรงกระตุ้นภายใน และความเป็นจริง ภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นใจในตนเอง รู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง และประพฤติตนได้ เหมาะสมกับความเป็นตนเอง

2. ด้านความสามารถทางสังคม (Social Competence) ประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้

2.1 Co-operation การมีส่วนร่วม การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกครอบครัว และสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี

2.2 Communication การสื่อสาร ความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดความเข้าใจและรับทราบความต้องการของตนเองโดยปราศจากความรุนแรง

2.3 Empathy ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ความสามารถของบุคคลในการเข้าใจ เห็นอกเห็นใจแบบหยั่งรู้ถึงความรู้สึก อารมณ์ของผู้อื่น การรู้จักให้อภัย มีความรักความเมตตาต่อผู้อื่น และช่วยเหลือผู้อื่นโดยปราศจากความเห็นแก่ตัว

3. ด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหา (Problem Solving) ประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้

3.1 Flexibility ความยืดหยุ่น ความสามารถของบุคคลในการเลือกใช้วิธีในการจัดการกับปัญหา ภายใต้กระบวนการคิดที่เหมาะสมกับสภาพปัญหา มีความยืดหยุ่นในการเผชิญสถานการณ์ที่เลวร้ายและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยไม่พาตัวเองไปสู่ทางตัน

3.2 Effective Help Seeking การหาแหล่งสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ ความสามารถของบุคคลในการพิจารณาและแสวงหาแหล่งประโยชน์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยเหลือตนเองเมื่อประสบปัญหาที่ยาก

3.3 Critical Thinking การรู้จักแยกแยะเหตุผลความถูกต้อง ความสามารถในการคิด วิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆของบุคคลภายใต้การใคร่ครวญ ไตร่ตรองต่อสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล และเลือกที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม รู้จักปรับเปลี่ยนมุมมองของตนต่อปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์ และเป็นจริง

4. ด้านการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต (Sense of Meaning and Purpose) ประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้

4.1 Optimism การมองโลกในแง่ดี การมีทัศนคติและค่านิยมเชิงบวก มองโลกในแง่บวก มีอารมณ์ขัน มองโอกาสในปัญหา และมองปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นว่าเป็นสิ่งท้าทาย ไม่คุกคามต่อชีวิต

4.2 Goal Direction การตั้งจุดมุ่งหมาย ความสามารถในการวางแผนหรือการตั้งเข็มมุ่งสู่ความสำเร็จในชีวิต เพื่อสนองตอบต่อความต้องการในแต่ละระดับขั้นของความปรารถนาของบุคคลอย่างมีทิศทาง

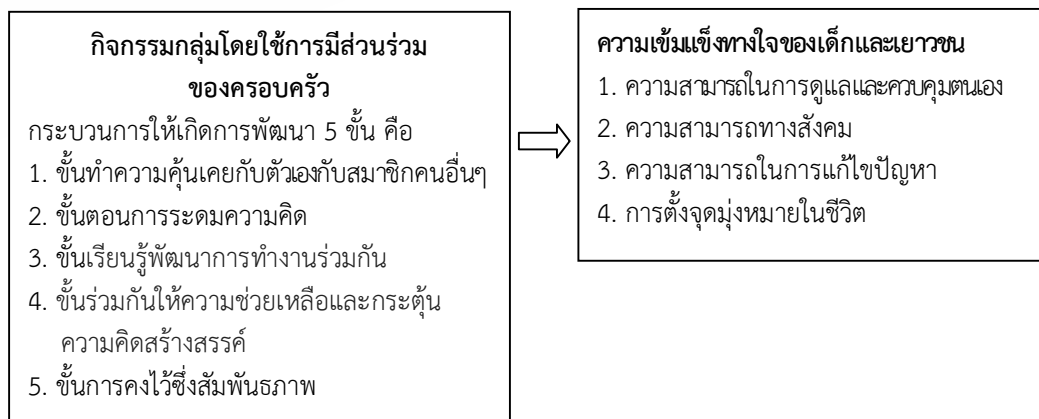
4.3 Achievement Motivation การมุ่งสู่ความสำเร็จ การกระทำของบุคคลภายใต้ความต้องการ (Needs) แรงขับ (Drives) หรือ ความปรารถนา (Desires) ที่จะพยายามดิ้นรนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมีแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และมีทักษะในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เป็นแนวทางให้ผู้ปกครองได้พัฒนาแนวทางในการดูแลเด็กและเยาวชน เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งทางใจให้แก่เด็กและเยาวชน และนำทักษะไปปรับใช้ให้เหมาะสมในการดำเนินชีวิต
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาความเข้มแข็งทางใจของเด็กและเยาวชนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในจังหวัดชายแดนใต้ โดยครอบครัวมีส่วนร่วม

กรอบแนวคิด ทฤษฎี และโมเดลที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มโดยใช้การมีส่วนร่วมของครอบครัว ที่มีผลต่อความเข้มแข็งทางใจของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี จากการรวบรวมวรรณกรรม มีแนวคิดที่ว่าความเข้มแข็งทางใจสามารถพัฒนาได้ ผู้วิจัยมีแนวคิดที่ว่า ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการพัฒนาความเข้มแข็งทางใจของเด็กและเยาวชน หากผู้ปกครองมีความเข้าใจถึงวิธีการและแนวทางในการพัฒนาความเข้มแข็งทางใจให้แก่บุตรหลาน จะสามารถนำไปปฏิบัติต่อเมื่อบุตรหลานกลับไปอยู่ในความดูแล และการสร้างความเข้าใจถึงวิธีการและแนวทางในการพัฒนาความเข้มแข็งทางใจ ผู้ปกครองต้องได้รับการเรียนรู้จากกิจกรรมฝึกทักษะ กิจกรรมกลุ่มจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้ผู้ปกครองได้ฝึกทักษะ โดยทักษะที่จะส่งเสริมให้ผู้ปกครองนั้น จะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ การเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการปัญหา และการสนับสนุนในครอบครัว ล้วนเป็นทักษะที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนเกิดความเข้มแข็งทางใจ จึงได้กรอบแนวคิดและโมเดลที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย